

XARİCİ VALYUTA ƏMƏLIYYATLARINDA VASİTƏÇİLİK

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin Plenumu 30 sentyabr 2024-cü il tarixində Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 430.4-cü maddəsinin və *Azərbaycan Respublikasının Rezidentlərinin Xarici Valyutada, həmçinin Qeyri-Rezidentlərin Milli və Xarici Valyutada Əməliyyatlarının Aparılması Qaydaları*-nın 4.3.2-1-ci yarımbəndinin şərhinə dair Şəki Rayon Məhkəməsinin sorğusunu nəzərdən keçirərək Qərardad qəbul etmişdir.

Rayon Məhkəməsi müraciətində Rusiya Federasiyasında fəaliyyət göstərən hüquqi şəxsin nümayəndəsi qismində Azərbaycandakı bir rezident hüquqi şəxsin Portuqaliyada fəaliyyət göstərən digər hüquqi şəxsə avans şəklində köçürmə etdiyi, malların isə təhvil məntəqəsinin Türkiyə müəyyən edildiyini göstərir. Məhkəmə, rezident tərəfindən xaricə köçürülmüş avans ödənişi müqabilində müvafiq malların ölkəyə idxal edilməməsi nəticəsində Məcəllənin 430.4-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş inzibati məsuliyyətin tətbiq edilib-edilməməsi məsələsinə hüquqi aydınlıq gətirilməsini xahiş etmişdir.

Plenum Qərardadında rezident hüquqi şəxslərin valyuta sərvətləri əməliyyatlarını *Valyuta Tənzimi haqqında* Qanuna uyğun olaraq aparılması şərtlərini müzakirə edir. Bununla əlaqədar müvafiq hüquqi tənzimləmələr Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən həyata keçirilir.

Məcəllənin 430.4-cü maddəsinə əsasən avans şəklində ödənilmiş valyuta müqabilində müəyyən müddət ərzində (ən geci 180 gün ərzində) mallar idxal edilmədiyi və ya xidmətlər göstərilmədiyi təqdirdə, ödənilmiş valyuta vəsaitinin geri qaytarılmaması inzibati xəta hesab edilir. Həmin maddə üzrə hüquqi məsuliyyəti müəyyən edən əsas şərt idxal gömrük bəyannaməsinin təqdim edilməməsidir. Bu işin hallarında rezidentin təchiz edilən malların ölkəyə idxalı nəzərdə tutulmadığı üçün onun gömrük bəyannaməsinin təqdim etmə öhdəliyi yaranmır.

Plenum, məsələnin həlli istiqamətində Plenumun 2020-ci il 28 fevral tarixli və 2019-cu il 19 dekabr tarixli Qərarlarında kifayət qədər əsaslı hüquqi mövqelərin mövcudluğunu nəzərə alaraq, hazırkı vəziyyətdə müraciət üzrə ayrıca Qərarının qəbul edilməsini zəruri hesab etməmişdir.

MƏHKƏMƏ AİDİYYƏTİ

Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinin Plenumu, *İnzibati və Mülki Hüquq Münasibətlərindən İrəli Gələn Mübahisələrin Məhkəmə Aidiyyətinə dair* Ali Məhkəmə Plenumunun 2015-ci il 10 aprel tarixli 4 nömrəli Qərarına əlavə və dəyişikliklər edilməsi haqqında 9 oktyabr 2024-cü il tarixli, 9 nömrəli Qərar qəbul etmişdir.

Qərar, inzibati və mülki məhkəmə aidiyyətinə dair təlimatları yenidən nəzərdən keçirərək konkret məsələlər üzrə hansı mübahisələrə hansı məhkəmələrdə baxılmalı olduğunu müəyyən edir:

- Qərarın 6.2-ci bəndində edilən dəyişikliklə torpağın ayrılmasına dair akt və müqavilələr üzrə həm inzibati aktın, həm də müqavilənin ləğv və etibarsızlığına dair mübahisələr inzibati məhkəmədə baxılmalıdır; lakin yalnız müqavilə mübahisələndirildikdə, iş mülki məhkəmədə baxılmalıdır; və
- Qərara yeni əlavə edilmiş 6.3-cü bəndə əsasən, mülkiyyətə və ya icarəyə verilən dövlət və bələdiyyə əmlakına dair müsabiqə və ya hərracların təşkili, keçirilməsi və nəticələrinin rəsmiləşdirilməsi ilə bağlı münasibətlər mülki-hüquqi xarakter daşıyır və bu

münasibətlərdən yaranan mübahisələrə mülki məhkəmə icraatı qaydasında baxılmalıdır; bu qəbildən olan işlərdə inzibati aktın qanunsuzluğu iddia edilərsə, məsələ inzibati məhkəmədə mübahisələndirilə bilər.

Təbii inhisar subyektlərinin məhkəmə aidiyyətinə dair xüsusi qaydalar müəyyən edilir:

- Qərarın 13-cü bəndin yeni redaksiyasında təbii inhisar subyektləri yalnız müəyyən edilmiş müstəsna hallar istisna olmaqla, ümumi qaydada inzibati orqan kimi tanınmırlar;

14-cü bəndin yeni redaksiyası üzrə:

- inzibati məhkəmə aidiyyəti – təbii inhisarları tənzimləyən dövlət orqanları ilə bağlı mübahisələrə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılmalıdır;
- mülki məhkəmə aidiyyəti – təsərrüfat subyektləri və istehlakçılarla mübahisələr mülki-hüquqi xarakter daşıyır və bu qəbildən olan işlərə mülki mühakimə icraatı qaydasında kommersiya və ya ümumi məhkəmələrdə baxılmalıdır; və
- delikt və əşya hüququna dair iddiaların aidiyyəti, təbii inhisar subyektlərinin onlara aid edilmiş publik səlahiyyətin icrası qaydasında, yoxsa mülki dövriyyənin bərabər hüquqlu iştirakçısı kimi iştirak edib-etmədiyinə əsasən müəyyən edilməlidir; məsələn, təbii inhisar subyekti qanunvericiliklə verilmiş ümumi (publik) hüquq sahəsindəki səlahiyyətlərin (dövlət ehtiyacları üçün torpaqların geri alınması ilə bağlı alan orqan kimi müəyyən olunduqda) icrasından doğan mübahisələrə inzibati məhkəmələrdə, digər hallarda isə mülki mühakimə icraatı qaydasında kommersiya və ya ümumi məhkəmələrdə baxılmalıdır.

Əlavə olaraq, Qərarın qəbulundan sonra aidiyyət şərtləri dəyişdikdə, məhkəmələrə, icraatında olan mübahisələrə hər bir işin özünəməxsus xüsusiyyətlərini və aparılmış araşdırmanın həcmi nəzərə almaqla baxılmasına davam etdirilməsi tövsiyə olunur.

* * *

Oktyabr 2024 Qanunvericilik Yeniliyi*

Azərbaycan Respublikası

Ətraflı Məlumat üçün:

ContactUs@Bureau28a.com

*Məlumat hüquqi məsləhət təşkil etmir və bunun üçün nəzərdə tutulmur

Azərbaycan Respublikası

AZ1095, Bakı

Neftçilər Prospekti, Ev 67

www.bureau28a.com

©2024 “Bureau 28a” MMC